

MAROSUJVÁR

FÜGGETLEN POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Megjelenik minden esütörtökön.

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egy évre 8 k. Fél évre 4 kor. Negyed évre 2 kor.
Egyes szám ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő:
FÜSSY JÓZSEF laptulajdonos.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Veress József
könyvkereskedése Marosujváron.

A népjólét emelése.

Ez a kérdés békeidején élénken foglalkoztatta a közvéleményt. Mivel a háboru után minden téren nagy átalakulásokat várunk, azért annak elmúltával az eddiginél is fokozottabb mértékben kell figyelmünket s vele az illetékes tényezők figyelmét is a népjólét emelése felé terelni.

Sőt, már most időszerű a kérdés helyes megoldását előkészíteni. Ebből a szempontból indult ki báró Korányi Frigyes, az Országos Központi Hitelszövetkezet ügyvezető igazgatója, midőn a hitelszövetkezetek idei kongresszusán előadást tartott a népjólét emeléséről, melyben nagy tudással, mélyreható gyakorlati ismereteivel kifejtette, milyen szerep vár a népjólét emelése körül az Országos Központi Hitelszövetkezetre és hitelszövetkezeteire a háboru után?

Báró Korányi a legtöbb feladatul a kisgazdaosztály gyarapítását, értékes elemeinek a természetes kiválás útján a középosztályba való emelkedését és ezáltal a középosztály megerősítésének előmozdítását tűzte ki. Erre a hitelszövetkezetek legalkalmasabbnak bizonyultak, mert eddig is a hitelszövetkezetek voltak a kisemberek gyámolítói, azok iskolázták gazdaságilag a népet s azok tanították meg szervezett együttműködésre. A hitelszövetkezetek ma már 200 millióra rugó saját pénzerővel rendelkeznek közel 8000 községre kiterjedő hálózattal, s több mint 340 millió koronával dolgoznak; a hitelszövetkezetek vezetésében 26,000 kisember foglal helyet, kiket megtanítottak pénzügyi vezetésre, helyes okszerű gazdálkodásra; résztvesznek a hitelszövetkezetek a Hegyvidéki Árubolt aktióban, állami fel-

adatot képező különféle inségaktiókban, előmozdítják a kisgazdák gazdasági felszerelésének beszerzését, könnyítenek a kisgazdák földterhén, résztvesznek az állami birtokpolitika egyes műveleteiben és mindezt tetézik azzal, hogy rövid félév alatt majd 110 millió korona értékű hadikölcsönt helyeztek el a nép között 400.000 téli holmit gyűjtöttek a hadsereg részére.

Ilyen nagyarányu működés mellett azonban az az alap, mely elég volt 1898-ban az O. K. H. alapításakor, ma már nem elég. Meg kell erősíteni az alapot, mely esetben az O. K. H. a hitelszövetkezetek abban a helyzetben lesznek, hogy a népjólétet a háboru után az eddiginél jóval nagyobb mértékben előmozdithatják. Megkapó erővel, emellett reális alapon tárja elénk báró Korányi Frigyes a kisgazda jövőjét, ha az illetékes tényezők a hitelszövetkezeti ügy megerősítésére a szükséges kellékeket megadják. „Ami feladatunk — ugymond a kisgazdaosztály haladását támogatni, s szinte lelki szemeim előtt látom, hogy e támogatással mint fognak a kisemberek közül a legtehetségesebbek, a legelőtrelőbb nemzedékről-nemzedékre feljebb emelkedni magasabb társadalmi rétegekbe“.

Báró Korányi nagyszabásu előadásában foglalkozik még az O. K. H. kötvényeivel és a hitelszövetkezetek pénzkiegyenlítési forgalmát akadályozó kétszeres tőkekamatadóval, ami szintén egyik akadály a kisgazdák olcsó hitellel való ellátásának. A beszéd, amelynek végén a hitelszövetkezeti kongresszuson elfogadott határozati javaslat foglaltatik, — most csinos füzet alakban is megjelent és mindenütt igen kedvező fogadtatásban részesült.

Az idei termés.

A legszebb remények között várjuk, amit a jövő hoz számunkra. A nemzet jövője a harcmezőn és a termő földeken dől el és mind a két helyen a legszebb reményekre van jogunk.

Ami eddig főleg a gazdák gondját képezte, azért most az egész nemzet szorongva aggódik és lelkesedve örvendezik. Mindnyájunk egyéni megélhetése, az egyetemes nemzet sorsa, a háboru kimenetele nagyban függ attól, hogy milyen a termés. A kilátások eddig a legjobbak. Az ország minden részéből a legvérmesebb várakozást is kielégítő jelentések érkeznek. Az eddigi számítások szerint majdnem 18 millió métermázsával nagyobb gabona termés várható a tavalyinál. Az Ur-isten gazdagon osztja áldását, segedelmét. Most csak mirajtunk mulik, hogy a megadott kincseket megőrizni és okosan felhasználni tudjuk.

Mig a tavaszon az volt a jelszó, hogy egy talpalattnyi földnek sem szabad bevetetlenül maradni, most az legyen jelszavunk, hogy egy szem termésnek sem szabad veszendőbe mennie.

*

Az Isten idei áldásának számokban való megbecsülését szombaton kapta meg az ország a földművelésügyi minisztertől. A számok hatalmasok és fölöttébb öröndeteseek. 45.970,000 métermázsza buza, 12.900,000 mm. rozs, 12.460,000 mm. árpa és 12.460,000 mm. zab termésre van kilátás. A kedvező időjárás azonban még javítani fog ezen a számokon, a magyar gazdakörök 50 millió mm. buzára számítanak. (Ha figyelembe vesszük, hogy az előző évben mindössze: 28.641,091 mm. volt a buza termés, az idei eredmény minden reményt felülhalad). Mennyi munka hozta ezt az Istenáldást elő a háboru évében, hány asszony, leány, gyermek és aggastyán verejtékezett a magyar mezőkön! Ez az eredmény többet ér százezer orosz fogolynál! A magyar föld és itthonmaradt fáradhatatlan munkásai a harcot becsülettel megnyerték.

Adjunk kiolvasott német lapokat a német katonáknak!

Ngomtatványok.

Esküvői-kártyák, bál- és menyegzői meghívók jutányos árban és gyorsan készíttetnek.

Mindenemü iskolai- ügyvédi- jegyzői nyomtatványok jutányos árban kaphatók FÜSSY J. könyvkereskedésében.

Visszapillantások a „Hadi Délutánok” első ciklusára.

Lezajlott a „Hadi Délutánok” első ciklusa. sikerben és elismerésben gazdagon. Mi, a kik ott voltunk és gyenge tehetségünkkel csak az anyagi részhez, filléreinkkel járultunk hozzá, nem is sejtettük mennyi fáradsággal, mennyi utánjárással látott napvilágot egy ilyen „Hadi Délután.” Szereplő volt ugyan mindig és büszkén állíthatjuk, hogy köztük olyanok, kik a szó szoros értelmében véve, művészi előadással, kiforrt tehetséggel gyönyörködtettek bennünket.

Nem volt könnyű dolog, az előadásokról, méltó és találó referátát írni. Nagy megnyugvásunkra azonban, mindig ott kaptuk a „Marosujvár”-ban a hadi délutánokról beszámoló cikket, mely a szereplőknek teljes mértékben, tapintatos szép szavakban az elismerést, a hálát tolmácsolta.

Csak egy szereplőről hallgatott a krónika, neve éppen hogy meg volt említve. Pedig hej milyen szívhez szólóan, szavalta nekünk a szebbnél szebb költeményeket; nem egyszer még könnyeztünk is, oly megindítóan olyan egyszerűen és mégis oly teljes művészettel mondta el nekünk azt a sok szép új verset, mely hőseinkről, derék katonáinkról, küzdelmeik, hőstetteik és egész lelki világukról mesélt nekünk érdekes dolgokat.

Legutóbb conferált is; egyszerűen, póz nélkül de olyan válogatottan szép szavakban, hogy mindnyájunkat elragadt. Ha ő beszél, érezzük hogy lelkéből, szívéből jön, a mit mond, s épp ezért szavai mindig utat találnak a mi szívünkhez is.

És miért hallgatott éppen erről a szereplőről a krónika? Miért nem zengik az ő dicséretét is? Könnyű a felelet; ő maga volt a krónikás, s így szerénységében saját magáról nem írhatott.

Azért tehát most mi pótoljuk a mulasztást, mi mondjuk el, hogy nekünk szép szavalaival felejthetetlen szép perceket szerzett, hogy ezekért hálásak vagyunk. Azt is tudjuk, miszerint nemcsak gyönyörű verseivel járult a szegény sebesülteink fellegélyezéséhez, hanem fáradhatatlan utánjárással és közreműködésével ő volt az, ki a „Hadi Délutánok” létrehozásánál, az oroszlanrészt magának vindikálhatja.

Hálánk és elismerésünk Kovács Sándor művész urat illeti, ki úgy

mint krónikás, úgy mint szereplő és rendező, teljes elismerésünket kivívta és kinek ezennel hálás köszönetünket nyilváníttuk, kérvén őt egyúttal, hogy a jövőben is minél többször gyönyörködtessen szép verseivel, valamint buzgó munkálkodásával emelje ezentúl is a „Hadi Délutánok” sikerét.

— Egy, a sok közül. —

Reméljétek . . .

Béke lesz a földön újra egyszer,
Megszűnik e vész, e vad vihar
S a népeket irtó csaták után
Boldog lesz végre, boldog a magyar.

Most vére hull még s ég harci tűzben,
Félvilág népe ellen dacol.
Szörnyű tusákban északon, délen
Rohan előre, vág, üt, kaszabol.

Kardja acélból és karja erős
Megoitalmazni s védni e hont.
Hatalmas cárok gaz, szolga népe
S olasz, vad rác reá hiába ront!

Most vére hull még: szép piros vére,
— Minden kincsénél egy csöpp többet ér! —
De látran, büszkén áldozza föl, mert
Érzi, hogy érte boldogság a bér.

Magyar anyák, kik szültétek őket:
Dobogjon büszkén bus szívetek!
S rög kardjuktól függ szép hazánk sorsa,
Ne féljétek és reméljétek:

Béke lesz a földön újra egyszer,
Megszűnik e vész, e vad vihar
S a népeket irtó vad csaták után
Boldog lesz végre, boldog a magyar!

Várpalva, 1915. július hó.

Orbók Mariska.

A zöldség- és gyümölcsstermés feleslegek értékesítése.

Zöldség, főzelékemű és gyümölcsfelében is, hálá a gondviselésnek, országszerte igen kedvező az idei terméseredmény, úgy hogy főképp a selejtesebb külsejű, általában pedig a termelt nagy tömegek egy jelentékeny részét a zöldség- és gyümölcsidény befejeztéig is eltartó az előre látható vasuti szállítási nehézségek miatt nem leszünk képesek a kínálkozó alkalmas piacokra vinni. Azonkívül a nyár előrehaladtával egyes járványos betegségek veszedelme is fenyegető jellegűt öltött, úgy hogy a gyümölcs és egyes gyorsabban romló zöldség és rothadó félék fogyasztását korlátozni, sőt tiltani kell. Közegészségügyi felkészültséggel úgy ide haza, mint a harc-tereken eddig is sikerrel tudt minden ilyen veszedelemmel szembe szállani. A teljes eredmény meg is volt ott, a hol egyes gyümölcs és főzelékfélék fogyasztásától szigorúan tartózkodtak.

Miután a háború a vasuti szállítás elé nagyon nagy akadályt gördít, minden-kep előrelátóan cselekszik az a termelő-gazda, aki a távolabbi piacokra nem szállítható gyümölcs- és zöldségkészletét, aszálás, szárítás, befőzés, besavanyítás, besózás, vagy bármily egyéb conserválási mód el-sajátításával és kihasználásával tud segíteni. A fogyasztó piacok szükségletei a közös vámterület és a Németbirodalomban,

sőt egyes semleges államok területein igen nagyok és előreláthatólag azok is maradnak. Ezzel kapcsolatban az áralakulások is igen kedvező irányzatúak. A katonaság szükséglete is állandóan emelkedik a különböző konserváruk terén.

Ha tehát helyt tudtunk állani eddig-élé is a buza, rozs és az árpatermelésben, meg tudtuk termelni kellő mennyiségben a kukoricát és a burgonyát, úgy hogy az élelemellátásban ránk utalt hű német és osztrák harcoló társaink hiányt nem szenvedtek, mi pedig saját erőnkkel kielégítettük az összes belföldi szükségleteket is, mindenesetre csak könnyítettük a helyzetet, sőt anyagi állapotainkon is, ha a ma olyan értékes zöldség- és gyümölscshozamok értékesítése terén eddig szokatlan, de jövedelmező módokhoz fordulunk. Az idehaza maradt szorgosan munkálkodó lakosság dicséretére legyen mondván, ebben az országban megértik a nagy idők követelményeit. Most a termelésnek ebben az ágában kell új munkához fogni, ebben a kormányzatnak a kötelessége megadni minden lehető kedvezményt, ezt pedig aknázza ki minden gyümölcs- és zöldségtermesztő.

HIREK.

— Személyi hír. Báró Bánffy Kazimír vármegyénk alispánja és Dr. Doboz Vilmos megyei főorvos folyó hó 15-én városunkban tartózkodtak.

— Királyi kiténtetés. Jellman Gyula ^{6/12} tábori kórházi lelkésznek Öfel-sege a lelkészi érdemkereszt 2. osztályát vörös-fehér szalagon adományozta.

— Gyászhir. Id. Jován Mik-lós nyug. szolgabíró, tb. főszolgabíró s a marosujvári szódagyári betegse-gélyező pénztárnak több éven át volt pénztárnoka életének 64-ik, házassá-gának 29-ik évében folyó évi július hó 17-én Marosveresmarton meghalt. Folyó hó 19-én d. u. 4 órakor te-mették el a közönség-impozáns rész-véte mellett.

— A moratorium rendelet. Mint tegnap említést tett róla az Ujság, július hó 31-én megszűnik a morato-rium rendelet hatálya, amelynek uj-ból meghosszabbítását általánosan úgy a gazdasági, mint a kereskedelmi-körök várják és remélik. Balogh Jenő igazságügyminiszter az érdekelt kö-rök vezető férfiához kérdőpontokat intézett ebben az irányban, hogy szükségesnek vélik-e a moratorium meghosszabbítását s ha igen, milyen módosításokat tartanak kívánatos-nak az új moratoriumi rendeletben életbe léptetni. A véleménynyilvání-tásra elhívottak, mint Budapestről jelentik szombaton adták be a minisz-teriumhoz jelentéseiket.

MIT KIABÁLTOK?

NÉVJEGYEK

legelegánsabb s legolcsóbb árakban készíttetnek

Füssy J. könyvnyomdájában Tordán.

MIT KIABÁLTOK?

— **Közjegyzői jubileum.** Folyovich Sándor nagyenyedi kir. közjegyző, vármegyénk közéletének vezető egyénisége, e hó folyamán tölti be közjegyzői közszolgálatának 40-ik évfordulóját. A kiváló férfiut városunk társadalmának a tisztelete veszi körül és koncilleáns modoraért mindenki nagyrabecsüli.

— **A bányatárspénztár kórházában.** Dr. Jancsó Ödön kórházi és bányakerületi főorvos kolera elleni védőoltásokat teljesít. A beoltások csak a kincstári alkalmazottakra kötelezők. A már előfordult kolera esetre való tekintettel kívánatosnak tartjuk hogy a köteles védőoltások a polgári lakosságra is kiterjeszkedjenek.

— **Huszonöt éves papi jubileum** E hó 16-án ünnepelte meg felszentelésének 25 éves jubileumát Zlámál Ágoston gimn. tanár Marosujvárt. Az ünnepségen a hívek nagy seregén kívül résztvettek: Dr. Balázs András főesperes Forster János tanácsos, Fodor Nándor kajántói lelkész és Magdó Mihály helybeli plebános. Crysantheme egy csokor virággal lepte meg az ünnepeltet.

— **XIII. Hadi-délután** vasárnap, folyó hó 26-án lesz, melyre ismételtén felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Üzenet.** „Urind” Nagyenyed. A köz javára szolgáló felszólamlásoknak mindenkor helyet engedünk lapunkban, de a közölt eset semmiképp sem alkalmas arra, hogy azt nyilvánosan pertraktáljuk. Mellőztassék panaszával az illetékes katonai parancsnoksághoz fordulni.

— **B. S. Marosujvár.** Köszönjük. Jövő számban hozni fogjuk.

— **Népfölkelők bevonulása.** Augusztus hó 15-én bevonulni tartóznak az 1878—1890 és 1892—1894 évi születésű ama magyar állampolgárok, kiket a magyar szent korona országai területén tartott pótszemlén alkalmasaknak találtak.

— **Adomány.** A marosujvári bányatárspénztári kórház illetve a kórházban levő sebesült katonák jobb élelmezhetése céljaira újabban a következő jövedelem és adományok folytak be:

A tordai műkedvelő társaság által július hó 4-én tartott hadieste jövedelmének fele, 139 korona 94 fillér a helybeli kórház javára fordított. Weinrich Károly 30 koronát adományozott. Gróf Mikes Kelemené egy kosár ribizskét. A nemes szívű adakozók szíves adományukat hálással köszöniestovábbra is tisztelettel kéri a kórház vezetősege. — **Adomány.** A háboruban megvakult katonák részére a marosujvári sótermelési és sójöveldelmi altisztek 6

koronát adományoztak. Hálás köszönet érte. Rendeltetési helyére juttatjuk.

— **XIII. Hadi-előadás Marosujváron** 1915. július hó 25-én vasárnap este 1/2 9 órakor lesz. Műsor: I. Bányászzenekar. II. Nt. Koncz Ferencz felolvasása. III. Grünfeld Zsuzsika és Grünberger Erzsi éneke és zongorajátéka. IV. Kolbenheyer Ilonka szavalata. V. Karsai Mariska a „Zsuzsi kisasszony” c. operettből énekel. VI. Keller László zongorajátéka. VII. Kovács Sándor aktuális verseket mond. VIII. Bányászzenekar. Helyárak I. h. 1 kor. II. h. 50 fill. Diák és karzatjegy 20 fillér.

— **Hirtelen halál.** Morár Vera 40 éves miklóslaki lakost hazatértében hirtelen rosszullet fogta el és meghalt.

— **Köztisztasági ellenőrző szemle.** Báró Bánffy Kazimir vármegyénk alispánja, dr. Dobózy Vilmos megyei főorvos, Binder József főszolgabíró és dr. Ambrus Pál közs. tisztiorvos kíséretében csütörtökön az összes élelmiszerüzletekben s az egész városban köztisztasági ellenőrző szemlét tartott. Ez alkalommal Schwarcz Simon sütődjében a köztisztaság tekintetében tapasztalt nagy mérvű mulasztások miatt elrendelte, hogy nevezett üzletét helyezték zár alá. A rendőrhatalóság ezen rendelkezésnek eleget téve Schwarcz Simon sütődjét folyó hó 19-én lepecsételte. Az alispán urnak ezen — a közjavára szolgáló üdvös intézkedéseért, a lakosság nevében köszönetet mondunk.

— **A Maros áldozata.** Kiss Gergely háromszékmegyei gelencei születésű hadimunkás a múlt napokban Felvincz közelében fürdés közben a Marosba fulladt. Holttestét a csombordi berekben találták meg és Nagyenyedén temették el.

— **Rettenetes ciklon** vonult el vasárnap este 8—9 óra között Marosujvár felett. A dörgések és villámlások egymást érték, mintha a végítélet köszöntött volna ránk. A zivatar mintegy másfél órát tartott s tudunkkal jelentékeny károkat nem okozott.

— **Kellemetlen meglepetés.** Solia Veron magyarosészvelei lakost az elmúlt vasárnap kellemetlen meglepetés érte. Amíg a templomban tartózkodott, szekrényét feltörték s megvakarított 120 korona készpénz vagyonát elemelték.

— **A repceolaj requirálása.** A kereskedelmi miniszteriumnak 40.345—1915. sz. rendelete alapján a repceolajkészletek 100 kilógramon felüli mennyiségben zár alá vétettek. A hó végén levő készletek minden hó 8-ig az I. fokú parhatóságoknál, (a főszolgabíróságok, rendőrkapitányságoknál) az ott átveendő hivatalos bejelentőlapok felhasználásával bejelentendők. A repceolajat termelők tartoznak azonkívül az előző havi termelés mennyiségének bejelentésével a folyó hónap előrelátható termését is fel-

tüntetni. A requirált készleteknek engedély nélküli felhasználása és a bejelentések körülmulasztások két hónapi elzárással és 600 K. pénzbüntetéssel fognak büntettetni.

— **A pályaudvari alkoholtilalom.** A belügyminiszter még a háboru kezdetén rendeletet adott ki, melyben a katonák egészségének megóvása érdekében tiltotta a pályaudvarokon a szesz italok kímérését. Ezt a tilalmat a legtöbb helyen ki-játszodták. A miniszter, a kinek a visszaélések tudomására jutottak, most megismételte előző rendelkezését s felhívta a hatóságokat arra, hogy az alkoholt elleni rendelet betartására szigorúan ügyeljenek.

— **Gyászhir.** Teslák Margit július hó 11-én este 6 órakor élete virágjában, 18 éves korában hirtelen elhunyt. Arányosgyéresen. A megboldogultnak hült tetemét e hó 13-án délután helyezték örök nyugalomra mély részvét mellett.

— **Drága mulatság.** Javában folyk az olasz háboru, a melynek eddig az olaszok részére semmi eredménye sem volt azon kívül, hogy eddig 80 ezer embert vesztettek. A milánói kórházak telve vannak sebesültekkel, a mi rendkívül izgatja a háborus lázba kergett talianokat. Abból is elképzelhető a hangulat, hogy a lapoknak már tilos a sebesültekről, elesettekről írni és gyászjelentéseket közölni. Ha már most is így néznek ki, mi lesz még később, a mikor Lombardiában fog dörögni az ágyu.

— **Követ adott el a hadseregnek.** A besztercei kir. törvényszék július 9-én példás büntetést hozott egy hadsereg-szállítási csalással szemben. Az új gyorsított eljárás szabályai szerint ötös tanácsban egy vállalkozót egy évi börtönre és 2000 kor. pénzbüntetésre ítelt, mert a hadsereg részére szállított sajtolt szena közé, hogy az súlyosabb legyen, ökölnyi nagyságu köveket sajtoltatott. A részére dolgozó napszámosok 7—6 hónapi börtönt kaptak.

— **Vitézségi érem a feleségnek.** A debreceni 3. honvédgyalogezred parancsnoksága nevében Balla Örnagy rendkívül megleghangu átiratot küldött Debreczen város katonai ügyosztályának, melyben értesíti, hogy Szabados István alsófőzsolakos, aki a debreceni 3. népfölkelő ezredben szolgál, számos esetben kiüntette magát, amiért az elsőosztályu vitézségi éremmel tüntették ki. A vitéz népfölkelő részére nemrég érkezett meg a kitüntetés, azonban már nem tűzhették a mellére, mert május 9-én, mikor járőrszolgálatot teljesített, a tulerőben levő ellenség elfogta. A vitézségi érmet így a feleségnek, Szabadosnének adják ki, hogy büszke lehessen fogságba jutott férjére. Az asszony élvezni fogja az érem után járó havi 15 korona jutalmat is.

— **Kereskedelmi érdekeink Bosznában és Hercegovinában.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara felhívja az érdekelt kereskedelmi körök figyelmét a „Magyar-Bosnyák-Hercegovinai Gazdasági Központól” nyert ama figyelmeztetésre, hogy a bosnyák hercegovinai kormány által a területén tartózkodó nagyobb haderők és a lakosság élelmezésének biztosítása érdekében az élelmezési cikkeknek a Monarchia két államába való kivitele meg lesz nehezítve és ennél fogva az onnét szokott bevásárlások lebonyolításának nehézségeivel számolniok kell. Közelebbi felvilágosítás és segélynyújtás céljából a megnevezett gazdasági központ (Budapest, V. Rudolf rakpart. 9.) készséggel áll az érdekltség rendelkezésére.

— **Humor az öregek sorozásán.** egyik hőselkü öreg katonajelölt panaszkolja a kávéházban egy társaság előtt, hogy őt csak azért nem vették be, mert otthon felejtette a fogorát s a fogatlanság, a mi egyik Achitlles-sarka volt a mostani sorozáson az öregeknek, volt oka, hogy alkalmatlannak találták.

— **Sebaj** — vigasztallják barátai — leg-alább így nem hagyod a hártéren a fogadat

